

www.ketab.ir
بررسی سیاست‌های تقنینی ایران در

لغو مجازات اعدام در قانون مبارزه با مواد مخدر

زهرا اصغری

سرشناسه	اصغری، زهرا، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	بررسی سیاست جنایی تقنینی ایران در لغو مجازات اعدام در قانون مبارزه با مواد مخدر / زهرا اصغری.
مشخصات نشر: قم	آیین احمد(ص)، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۲۱۲ص. مصور.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۶-۷۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	سوء مصرف دارو -- ایران -- سیاست دولت
موضوع	Drug abuse-- Government policy -- Iran
موضوع	مواد مخدر -- قوانین و مقررات کیفری -- ایران
موضوع	Narcotic laws-- *Criminal provision -- Iran
موضوع	حکم اعدام -- ایران
موضوع	Capital punishment -- Iran
رده بندی کنگره	HV5840
رده بندی دیویی	۳۶۲/۲۹۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۶۱۶۹۰۲۰

بررسی سیاست جنایی تقنینی ایران در لغو مجازات اعدام در قانون مبارزه با مواد مخدر
زهرا اصغری

چاپ: هوشنگی.

ناظر فنی چاپ و تولید: علی الله اکبری

شمارگان: ۳۰۰ نسخه.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۲۶-۷۵-۰

ناشر: انتشارات آیین احمد(ص)

صفحه آرای و طراحی: سیدمجتبی حسینی شمس / مصطفی محمدی

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۹

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

همه حقوق برای نویسنده محفوظ است

آدرس ناشر و مرکز پخش: قم، شهرک ایثار، کوچه ۱۵، پلاک ۱۵، واحد ۵،

انتشارات آیین احمد(ص)

همراه : ۰۹۱۲ ۲۵۲ ۰۲۹۳ / ۰۹۱۲ ۱۵۳۶۳۲۲۲

پست الکترونیکی: Aaynahmad@gmail.com

فهرست مطالب

- ۸..... پیشگفتار
- ۱۰..... مقدمه
- ۱۳..... فصل اول: کلیات و تاریخچه
- ۱۴..... مبحث اول: مفهوم شناسی و اقسام سیاست جنایی
- ۱۴..... گفتار اول: مفهوم سیاست جنایی
- ۱۸..... بند اول: مفهوم مضیق
- ۱۸..... بند دوم: مفهوم موسع
- ۱۹..... گفتار دوم: اقسام سیاست جنایی
- ۱۹..... بند اول: سیاست جنایی تقنینی
- ۲۱..... بند دوم: سیاست جنایی قضایی
- ۲۲..... بند سوم: سیاست جنایی اجرایی
- ۲۳..... بند چهارم: سیاست جنایی مشارکتی
- مبحث دوم: سیر تحولات مجازات جرایم مرتبط با مواد مخدر تا قبل از
- ۲۵..... تصویب ماده واحده
- ۲۵..... گفتار اول: قوانین قبل از انقلاب اسلامی
- ۲۶..... ۱. قانون تحدید تریاک مصوب ۱۳۲۹ هجری قمری
- ۲۷..... ۲. قانون منع واردات مواد مخدر مصوب ۱۳۰۱

۳. قانون انحصار دولتی تریاک مصوب ۱۳۰۷ ..... ۲۸
۴. قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۰۴ ..... ۲۹
۵. قانون اصلاح قانون منع کشت خشخاش و استعمال تریاک ۳۰
- گفتار دوم: مواد مخدر در قوانین پس از انقلاب اسلامی ۳۴
- بند اول: قانون تشدید مجازات مرتکبین جرایم مواد مخدر مصوب ۱۳۵۹ ..... ۳۶
- بند دوم: قانون مبارزه با مواد مخدر ۶۷ ..... ۳۶
- بند سوم: قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۷۶ ..... ۳۷
- مبحث سوم: ویژگی‌های سیاست جنایی تقنینی در زمینه قاچاق مواد مخدر
 ۴۰ ..... ۴۰
- گفتار اول: پاسخ‌های سرکوبگر ۴۰
- بند اول: پاسخ‌های سرکوبگر کیفری ۴۰
- الف) اعدام ۴۰
۱. تحولات سیاست جنایی تقنینی در مورد اعدام از بدو قانون‌گذاری تاکنون ۴۰
۲. کارایی مجازات اعدام: ۴۶
۳. رویه قضایی در مورد مجازات اعدام: ۴۸
۴. رویکرد نوین درباره مجازات اعدام: ۵۰
- ب) حبس و تحولات آن ۵۰
۱. حبس: ۵۱
۲. تحولات مجازات حبس مرتکبان قاچاق مواد مخدر: ۵۱

- ج) شلاق..... ۵۴
- د) مجازات‌های مالی (جزای نقدی و مصادره اموال)..... ۵۵
۱. تفاوت جزای نقدی و مصادره اموال: ۵۵
۲. جزای نقدی: ۵۵
۳. مصادره اموال: ۵۶
- ه) انفصال از خدمت: ۶۰
- و) اخراج از کشور: ۶۱
- بند دوم: پاسخ‌های سرکوبگر غیر کیفی ۶۱
- گفتار دوم: پاسخ‌های پیشگیرانه ۶۲
- بند اول: پاسخ‌های پیشگیرانه وضعی ۶۲
- بند دوم: پاسخ‌های پیشگیرانه جامعه‌وی ۶۴
۱. جمعیت آفتاب: ۶۵
۲. جمعیت مبارزه با اعتیاد ۶۶
- فصل دوم: عوامل تاثیرگذار بر تصویب ماده‌ی ۴۵ الحاقی به قانون مبارزه با مواد مخدر ۶۷
- مبحث اول: نقش جامعه‌ی مدنی و کنوانسیون‌های بین‌المللی بر تصویب ماده واحد ۶۸
- گفتار اول: نقش جامعه‌ی مدنی در تصویب ماده واحد ۶۸
- گفتار دوم: نقش کنوانسیون‌های بین‌المللی در تصویب ماده واحد ۷۱

- مبحث دوم: دکترین حقوق ۷۷
- گفتار اول: پیشینه‌ی اصلاح ق.م.م.م و ماده‌ی ۴۵ اصلاحی آن ۷۷
- گفتار دوم: دیدگاه‌های حقوقدانان در جهت تصویب ماده ۴۵ الحاقی ۸۴
- فصل سوم: ارزیابی ماده واحده الحاقی به قانون مبارزه با مواد مخدر ۹۲
- مبحث اول: مزایا و نقاط ضعف ماده واحده الحاقی ۹۳
- گفتار اول: مزایای ماده واحده قانونی جدید ۹۳
- بند اول: تعیین تکلیف در قبال مجازات اعدام ۹۳
- بند دوم: تغییر رویکرد قانون‌گذار ۹۴
- گفتار دوم: نقاط ضعف قانون الحاقی یک ماده به قانون مبارزه با مواد مخدر ۹۵
- بند اول: ابهام قانون‌گذار در قبال تعریف جرم افساد فی الارض ۹۵
- بند دوم: ابهام قانون‌گذار در قبال برخی از صور دیگر مجازات اعدام ۹۷
- بند سوم: عدم نسخ مواد ۴ و ۸ قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر مصوب ۱۳۷۶ ..... ۹۸
- بند چهارم: عدم توجه به موضوع پیشگیری و کاهش میزان بزهکاری ۹۸
- مبحث دوم: نحوه اعمال تبصره‌ی الحاقی ۱۰۱
- گفتار اول: جرم‌های موضوع تبصره‌ی الحاقی ۱۰۱
- گفتار دوم: نمونه‌های نهادهای ارفاقی موضوع تبصره ماده ۴۵ الحاقی ۱۰۴
- گفتار سوم: ممنوع بودن اعمال نهادهای ارفاقی حین صدور حکم یا بعد از آن ۱۰۷
- گفتار چهارم: عطف به ماسبق شدن تبصره الحاقی در خصوص پرونده‌های سابق... ۱۰۸

پیشگفتار

قانونگذار در قانون مبارزه با مواد مخدر و اصلاحیه سال ۸۹ با تعیین مجازات های نامتناسب و سنگین بالاخص اعدام به حبس ابد سیاست جنایی مبتنی بر سرکوب و کیفر را اتخاذ نموده بود که این سیاست بارها توسط دستگاه قضا و همچنین دکترین حقوقی مورد انتقاد قرار گرفته بود. در خصوص مجازات اعدام در جرایم مواد مخدر بحث های فراوانی صورت گرفته است و موافقان و مخالفان استدلال های گوناگونی در این خصوص مطرح می نمایند. به نظر می رسد که قانون گذار با تصویب الحاق یک ماده به قانون مبارزه با مواد مخدر در سال ۱۳۹۶ در جهت کاهش مجازات اعدام تا حدودی از نظریه مخالفان اعدام پیروی نموده است. این ماده واحده تحت تاثیر کنوانسیون های بین المللی، سازمان های مردم نهاد و دکترین حقوقی تصویب گردیده است. در این کتاب سعی گردیده تا این ماده واحده از منظر حقوقی مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرد.

www.ketab.ir

